

חייב אדם לראות לא רק את עצמו

ממצרים". רבים מקיימים רק את המילים הראשונות – "חייב אדם לראות את עצמו". אך אם צד א' וצד ב' יבינו שהם שני הצדדים של אותו מטבע זוגי, פחות ילדים ייפגעו מגירושין פזיזים.

עומק המשפט "בכל דור ודור" טמון בהזדהות שלנו עם אב־תינו, שעברו את פרעה ויצאו מעול העבדות. החוויה הפסיכולוגית שההגרה מבקשת להנחיל היא זו של הערבה לחירות, "שלא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים, אלא אף אותנו גאל עמהם". בנוסח עתיק של ההגרה, שלא מקובל לקוראן, כתוב: "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יוצא ממצרים". יוצא עכשיו, יום-יום. פרופ' אסא כשר כתב כי הנוסח הזה מציב בפנינו אתגר: לצאת מהמצרים המשעבדים – כוח, כסף, כבוד. מי שמצליח בכך, יצליח יותר גם בנישואיו.

לעניין זה חביב הפירוש הבא למשל ארבעת הבנים: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול (שראשי התיבות שלהם חרות): הארבעה הם אחה. בכל אדם מצוי שילוב של רביעיית הבנים, והשאיפה היא להתנער מהבוקי הרשע, לגלות פחות תמימות, לשפר את התקשורת ולהיות יותר חכמים. וחכם הוא חכם הלב, מי שהאינטליגנציה הרגשית שלו אינה פחותה מהשכלית.

כאשר איש ואישה מתאחדים בכרית הנישואין, הרכה ניגודים מפרכסים ביניהם, כמו באלה שבארבעת הבנים. אולי גם בשל כך מצווה ההגדה לכרוך את המצה עם המרור: את הרבש והעוקץ, המר והמתוק, הביחד והלחוד. לכך עשויות לסייע המילים מפסקת הפתיחה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו". "היא" אינה רק עקרת הבית העומדת שעות על רגליה להכנת החג, כשב־זוגיות נכונה – בעלה לצדה. "היא" היא גם המשימה שראוי כי תעמוד מול עיניהם של בני הזוג בעת אכילת המצה בליל הסדר, כמצע שיאפשר להם לחוג עם ילדיהם עוד לילות סדר משותפים רבים.

עו"ד בני דון-יחייא הוא מומחה לגירושין. ספרו החדש, "תורת היחסים", יצא באחרונה לאור

כולם רוצים להיות נשואים, אבל לא 24 שעות ביממה. איך שומרים על הזוגיות בתוך הסתירה הזאת? דווקא בהגדה של פסח ישנם טיפים אחדים לכך.

המילה "אחד" מופיעה בהגדה בתרירות גבוהה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו", "כנגד ארבעה בנים ריברה תורה – אחד חכם" וכו', "חד (אחד) גדיא", ובסיום: "אחד מי יודע". "אחר" בגימטריה שווה 13, ו־13 זה "אהבה". אולי רמו לכך שאהבת הזולת מתחילה מאהבת האחד. האוהב את עצמו ייטיב לקיים את הציווי "ואהבת לרעך כמוך". זוג מורכב מאחד ועוד אחד (ורצוי בלי עו"ד ביניהם), אבל כרי להרחיק את מועד התפוגה של הזוגיות מומלץ לשמור גם על האחד הנפרד. פסיכולוגים ממליצים על נפרדות מסוימת בתוך התא הזוגי. "הוא לא נותן לי מספיק ספייס", הוא משפט שמושמע תכופות.

כשאישה נישאת, הרבה ניגודים מפרכסים ביניהם. אולי גם בשל כך מצווה ההגדה לכרוך את המצה עם המרור: את הדבש והעוקץ, המר והמתוק, הביחד והלחוד

איך מיישבים את פרוקס הזוגיות, כניסוחו המבריק של נתן זך: "אהבתי אותה בלי תנאים וגבולות, ולכן היינו שניים"? כיבוד הדדי של המרחב הפרטי חיוני לזוגיות משופרת. שנינו ביחד וכל אחד לחוד – ונדמה שזהו הבסיס ליחסים בריאים אריכי נגן. אבל מהם הגבולות ל"לחוד"? המפתח נמצא אולי במשפט נוסף בהגדה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא